SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2717

av Hanna Lindqvist och Jan Riise (båda MP)

Stadsplanering för människor och natur

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja stadsplanering med utgångspunkt i 15-minutersstadens principer, med mer grönska, biologisk mångfald och tillgängliga livsmiljöer, samt om behovet av stärkt samverkan mellan stat och kommun för att utveckla hållbara städer för människor och natur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Staden ska vara en plats där människor vill leva, mötas och röra sig. Ändå planeras och byggs många av våra städer fortfarande på ett sätt där bilen får ta stor plats, medan utrymmet för människor, grönska och gemenskap får stå tillbaka. Vi behöver en annan vision för våra städer. En stad där människors behov står i centrum, där vardagens viktiga målpunkter finns nära och där naturen är en självklar del av den byggda miljön. En modern stad ska inte bara vara effektiv att ta sig igenom – den ska vara fantastisk att leva i.

Stadsplaneringen är i stor utsträckning en kommunal angelägenhet och ska utgå från lokala förutsättningar och behov. Samtidigt har staten en viktig roll i att skapa förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling och säkerställa att nationella perspektiv får genomslag i planeringen. Det gäller inte minst frågor om klimat, biologisk mångfald, tillgänglighet och barns rättigheter. En närmare samverkan mellan

stat och kommun kan bidra till att stärka dessa perspektiv och skapa bättre förutsättningar för stadsplanering som främjar närhet, grönska och gemenskap.

En viktig utgångspunkt är att planera städer utifrån människors vardag. Arbete, skola, förskola, matbutiker, vård, fritidsaktiviteter och mötesplatser ska i så stor utsträckning som möjligt finnas inom gång- eller cykelavstånd. Genom att utveckla städer enligt principen om 15-minutersstaden kan vi skapa närmare och mer sammanhängande stadsmiljöer där fler får vardagen att gå ihop utan att vara beroende av bilen. Det handlar inte bara om transporter, utan om friheten att enkelt kunna nå det man behöver i livet, oavsett om man har körkort eller tillgång till bil.

Vi behöver samtidigt bygga bort bilberoendet och ge mer utrymme åt människor. Fler gågator, bilfria miljöer och levande torg skapar plats för uteserveringar, lek, möten och stadsliv. Föreställ dig gator där barn kan röra sig tryggt, där människor kan slå sig ner i solen, där grönskan får ta plats mellan husen och där det finns liv även efter att butikerna stängt. Det är sådana stadsmiljöer vi ska planera för. När fler kan gå, cykla och resa kollektivt minskar dessutom utsläpp, buller och luftföroreningar.

Levande stadskärnor är en viktig del av detta. Närliggande stadsdelar behöver bindas samman så att människor enkelt kan ta sig till butiker, service och mötesplatser utan egen bil. Stadens handel och service ska bidra till levande centrum där människor rör sig och möts, inte flyttas allt längre bort till stora externa köpcentrum. Vi behöver värna stadskärnorna och skapa förutsättningar för dem att fortsätta vara viktiga platser i människors vardag.

Grönskan är inte en utsmyckning som kan läggas till när allt annat är färdigplanerat. Den är en grundläggande del av en hållbar och attraktiv stad. Träd, parker, gröna stråk och naturområden bidrar till biologisk mångfald, renare luft, minskat buller och bättre folkhälsa. De ger skugga och svalka under värmeböljor och hjälper till att ta hand om stora mängder regnvatten vid skyfall. Samtidigt behöver städernas natur värnas för sin egen skull. Djur, växter och andra arter behöver fungerande livsmiljöer också i våra tätorter. Genom att prioritera biologisk mångfald i stadsplaneringen kan vi skapa miljöer där både människor och andra arter får bättre förutsättningar att leva.

När klimatförändringarna redan märks i form av värmeböljor och kraftigare skyfall måste våra städer planeras för att klara framtidens klimat. Alla ska ha nära till en park, när natur eller ett grönområde. Grönområden behöver ses som en del av stadens grundläggande infrastruktur, med betydelse för både människors hälsa och samhällets

motståndskraft mot klimatförändringar. Det ska inte spela någon roll var i staden man bor – tillgången till grönska och natur ska inte vara en lyx för några få.

Barns perspektiv måste också få en självklar plats i stadsplaneringen. En stad som fungerar för barn är ofta en stad som fungerar bättre för alla. Barn ska kunna gå och cykla tryggt till skolan, ha nära till lekplatser och grönområden och kunna röra sig i sin närmiljö utan att begränsas av tung trafik och otrygga miljöer. Lekplatser, gröna gårdar och trygga gång- och cykelvägar är inte bara praktiska inslag, utan förutsättningar för barns frihet, utveckling och möjlighet att upptäcka sin omgivning. Barns egna röster och erfarenheter behöver dessutom få större utrymme när våra städer planeras och utvecklas.

Den gröna staden är en stad där människor kan leva goda liv med korta avstånd, ren luft, grönska och plats för gemenskap. Där stadens gator är till för människor, där barn kan leka tryggt och där naturen får ta plats. Det är inte en utopi bortom räckhåll, utan en riktning för hur vi kan bygga framtidens samhällen. Städer ska planeras för livet som pågår i dem – för människorna, naturen och kommande generationer.

Hanna Lindqvist (MP) *Jan Riise (MP)*